

FILIPINO

(Komunikasyon at Pananaliksik)

Ikalawang Markahan-Modyul 9:

Pagbibigay ng Kahulugan sa mga Salita

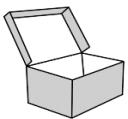

May-akda: Gladys P. Rafols
Tagaguhit: Paolo N. Tardecilla

City of Good Character
DISCIPLINE • GOOD TASTE • EXCELLENCE

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Alamin

Ang modyul na ito ay binubuo lamang ng isang aralin.

- Aralin – Pagbibigay ng Kahulugan sa mga Salita

Sa pag-aaral ng modyul na ito, inaasahang maisasagawa mo ang sumusunod:

- nasasagot ang mga tanong kaugnay sa tinalakay;
- natutukoy ang mga salitang pamilyar at di pamilyar na ginamit sa akda/talakayan; at
- nabibigyang kahulugan ang mga salitang pamilyar at di pamilyar na ginamit sa akda/talakayan

Subukin

- Bigyang pagpapakahulugan ang mga salita/pahayag sa bawat bilang ayon sa pagkakagamit sa pangungusap.
1. Kumakatok kami sa puso ng mga may mabuting loob na tulungan natin ang kapwa natin na nasunigan sa kabilang barangay.
2. Malabo na talaga ang mata ko. Puwede ba akong makahingi sa iyo kahit konting pagtingin?
3. Inaasahan ang pagpasok ng malakas na bagyo ngayong gabi kaya pinaalalahanan ang lahat na maging handa.
4. Halos sumabog ang puso niya dahil sa sopresang balita na siya ay na-promote sa trabaho.
5. Ang mga iniluklok sa puwestong kandidato ay dapat bantayan kung nagagampanan ng tama at maayos ang kanilang tungkulin.

Aralin

Pagbibigay ng Kahulugan sa mga Salita

Sa araling ito ay pag-aaralan mo ang pagbibigay ng kahulugan sa mga salitang ginamit sa akda/talakayan. Upang ito ay malinang, kailangan mong gawin nang matapat ang mga gawain.

Balikan

Sumulat ng pangungusap gamit ang salitang nasa kahon. Gamitin ang angkop na paraan ng pagpapahayag batay sa hinihinging paraan ng paglalahad na ating tinalakay sa naunang Modyul.

M A B U T I

1. *naglalarawan*

2. *nangangatuwiran*

3. *nagpapaliwanag*

4. *nagsasalaysay*

Tuklasin

A. Panimula

Ngayon naman, kilalanin ang mga salitang nasa ibaba. Magbigay ng sariling kaisipan tungkol dito sa pamamagitan ng pagbibigay ng kahulugan gamit ang sariling pananalita.

1. Karangalan- _____
2. *FB post*- _____
3. Nasasabik- _____

Pamilyar ka ba sa mga salitang ito? Naging madali ba para sa iyo na bigyan ito ng pagpapakahulugan?

B. Pagbasa

Basahin at alamin ang kuwento ng isang mag-aaral. Suriin at bigyang-pansin ang mga pahayag sa istorya.

Pabulong

Christopher Bryan Concha

Gaya ng nasusulat, "Walang matuwid, wala, kahit isa."

ROMA 3:10

"At ang makatatanggap ng parangal bilang huwarang mag-aaral ng Grade 7 sa taong ito ay walang iba kundi si...Saul!" Malakas na hiyawan ang bumalot sa klase. Masaya nilang binati at kinamayan si Saul.

"Hindi kataka-takang ikaw ang mapipili. Isa kang modelo sa loob at labas ng klase. Palagi kong inaabangan ang mga nakaka-*inspire* mong *post* sa Facebook," natutuwang pagbabahagi ng kaniyang kamag-aran. Mabilis na kumalat ang anunsyo sa paaralan. Kabi-kabilang pagbati ang natanggap ni Saul mula sa mga kaeskuwela at mga guro, na sinuklian din niya ng matamis na pasasalamat.

Pagkatapos ng klase, nananabik na umuwi sa Saul sa kanilang bahay. Agad niyang binalita sa ina ang natamong pagkilala. "Thank God! Ibahagi mo yan sa *congregation* sa darating na Linggo. Tiyak na matutuwa ang ating mga kasamahan sa simbahan," sabi ng kaniyang ina.

Dumiretso sa kuwarto si Saul matapos ang hapunan. Binalikan ang sinimulang burador para sa kaniyang FB *post* kaugnay sa nakuhang parangal. Nang matapos ang kaunting rebisyon, kinuha niya ang selpon at binuksan ang FB.

Bumulaga sa kanya ang isang *post* ng kamag-aran noong elementarya. May *caption* na, "PM is the key." Nang tingnan niya ito, tumambad sa kanya ang larawan ng isang sikat na artistang babae kasama ang isang hindi kilalang lalaki. Kapwa may sensura ang maseselang bahagi ng kanilang mga katawan.

Panandalian siyang napatigig sa larawan. Inusisa niya ang mga komento sa larawan: "Pabulong naman ng *link*, ser." "Nag-pm na ako, pls check." "Sinong may *link* dito?"

Bumilis ang kabog ng dibdib ni Saul. Pinindot niya ang *profile* ng dating kamag-aran at nagpadala ng mensahe. "Bro, kumusta ka na?" Wala pang isang minuto, sumagot na ang dating kamag-aran. "Okay naman, bro. Ikaw ba?"

Hindi agad nakasagot si Saul. Muli niyang tiningnan ang ipo-post niya sanang *inspirational message*. Ilang sandali pa, binalikan niya ng naiwang kausap. "Wala naman, bro. Nakita ko lang post mo."

"Pabulong naman, bro"

C. Pag-unawa sa Binasa

1. Ano ang nilalaman ng kuwento?

2. May mga salita ba sa iyong binasa na bago sa iyong paningin at kailangang hanapan ng ibang pang kasingkahulugan? Ano-ano ang mga ito? Ibigay ang mga kahulugan.

Salita	Kahulugan (sa tulong ng diktyonaryo o konteksto ng pangungusap kung paano ito ginamit)

3. Sa iyong palagay, ano ang naging kinahinatnan ng kuwento batay sa huling bahagi ng istorya?
-
-

4. Madali mo lang bang naunuwaan ang mga pahiwatig/pahayag mula sa kuwento? Bakit?
-
-

Suriin

Ang Pagpapahayag o **DISIKURSO** ay tawag sa pagkakaroon ng makahulugang pagpapalitan ng mga pangungusap ng tao. Nakabubuo ng pagpapakahulugan sa kakayahang diskurso ang isang tao mula sa ipinapahayag ng mga sitwasyon ayon sa isang konteksto. Ang bawat salita sa pangungusap ay may ugnayan kaya nakapagbibigay ng makabuluhang serye ng usapan/pahayag.

Ang kakayahang diskurso ay pangkalahatang tumutukoy sa kakayahang maunuwaan at maipahayag ang sarili gamit ang sariling wika.

Ang pagsusuri ng paksa ay nakikita sa kung gaano kahusay ang isang indibiduwal na makipagtalastasan gamit ang isang konteksto.

Samakatuwid, ang ating interpretasyon ng isang diskurso ay depende sa salik kontekstwal na pumapaligid dito. Ang **kakayahang diskorsal** ay kakayahang bigyan ng interpretasyon ang isang serye ng mga sinabi upang makagawa ng makabuluhang kahulugan nito. Ang tagumpay ng pag-unawa sa isang diskurso ay sang-ayon sa kaalamang parehong taglay.

Dalawang Kakayahang Pandiskurso:

1. **Tekstuwal** – sinusukat ang kakayahang ng isang indibiduwal kung paano magbasa at umunawa ng iba’t ibang teksto. Mahalagang isaalang-alang ang kohesiyon at ang koherens. Ang **Kohesiyon** ay kung paano ang aktuwal na salita sa isang teksto ay nakaugnay at umayos sa isa’t isa upang makabuo ng isang kahulugan sa antas ng sintaks. Isang ring internal na elemento ay ang **Kohirens**, paano ang pangungusap ay pinagsasama-sama upang makabuo ng makahulugang teksto.

Sa madaling salita, habang ang kohesiyon ay sumisilip sa mga indibiduwal na elementong pangungusap, sinisipat naman ng kohirens ang pagkakabuo nito sa bawat pangungusap, talata at pangkalahatang teksto para sa madaling pagkakaunawa ng mambabasa gayundin ang pagkakaayos nito sa kronolohikal na paraan.

2. **Retorikal** – masining na pagpapahayag na nagtatawid ng kahulugan mula sa epektibong paggamit ng wika. Binubuo ito ng tatlong komponent: una, kung paano naunuwaan ng isang indibiduwal ang sinabi sa hanay ng isipiker; ikalawa, ang paraan ng pagpasok ng kaniyang opinyon sa usapan at; ikatlo, kung gaano katatas naipahayag ng indibiduwal ang kaniyang ideya sa awdyens sa nagaganap na senaryo.

Pangunahing halimbawa sa diskurso ay ang retorikal na sitwasyon kung paanong nagagamit ang mga tayutay sa pagpapahayag. Ang **tayutay** o *figure of speech* ay salita o pahayag na ginagamit upang bigyan-diin ang isang kaisipan o damdamin. Halimbawa:

1. Si Lea ay **tila bingi** dahil sa hindi pagsunod ng mga pinag-uutos ng ina. (Simili o pagtutulad)
2. Ang babae ay **tigre** kung magalit dahil natuklasan niyang pinagtaksilan siya ng kaniyang kasintahan. (Metapora o pagwawangis).
3. **Tumigil ang mundo** nang makita kita. (Hyperboli o Eksaherasyon)

Gayundin, marami pang ibang uri ng tayutay na magagamit sa epektibong diskurso gaya ng aliterasyon o pag-uulit, *anaphora*, *litotes* o pagtaggi, paghihimig o onomatopeya, ironya at iba pa.

Pagyamanin

A. Mula sa mga kaisipan na naunuwaan sa pagtalakay, bigyang-kahulugan ang mga salita gamit ang sariling pananalita.

1. Diskurso _____
2. Tekstuwal _____
3. Kohesiyon _____

3. Kohirens _____
4. Tayutay _____

B. Basahin at unawaing mabuti ang mga pahayag/sitwasyon mula sa kuwentong binasa. Suriin ang nilalaman ng mga diyalogo/pahayag at bigyan ng pagpapakahulungan ang mga ito. Gawin sa hiwalay na papel.

PAHAYAG/SITWASYON	PAKAHULUGAN
1. “Isa kang modelo sa loob at labas ng klase”	
2. Panandalian siyang napatitig sa larawan. Inusisa niya ang mga komento sa larawan.	
3. “Pabulong naman, bro”	

C. Paano nabibigyang-kahulungan batay sa sitwasyon ang ginamit na mga salita/pahayag sa binasang akda? Isulat ang sagot sa hiwalay na papel.

Isang kasanayan sa pagbasa ang kakayahang diskorsal. Maaaring gamitin ito sa simpleng pagtalakay ng mga simpleng paglalarawan, pagbibigay ng pangangatwiran, pagpapahayag ng pagpapaliwanag at maging sa mga diyalogo o usapan.

Tingnan ang kasunod na halimbawa. Suriin ang pagkakaiba ng kahulungan ng mga ng mga diskursong ito.

“Biglang tumakbo si Jose dahil nakakita siya ng isang pulis na papalapit. Nakakita ng isang pulis si Jose. Lalapitan sana niya at tatanungin ngunit dumating ang bus. Naisip niyang mahuhuli na siya sa eskuwelahan. Siguro bukas na lang niya ito tatanungin tungkol kay Pedro.”

Isaisip

May iba't ibang salita/wika/pahayag (pamilyar man o hindi pamilyar) ang ginagamit sa isang diskurso. Bawat salita o pahayag ay may mga kahulugang nais iparating. Ang pagpapakahulugan ay nakadepende sa mambabasa gamit ang iba't ibang konteksto at pahiwatig sa binasa.

Isagawa

Upang lalong mailapat ang natutunan mo sa aralin, humanap ng anomang akda. Tukuyin ang mga pamilyar at di-pamilyar na salita sa akda na maaaring may ibang kahulugang ipinahihiwatig. Ibigay ang kahulugan ng mga ito batay sa diskurso at konteksto ng binasa.

Tayahin

Ngayong naunawaan mo na ang ating aralin, susukatin natin ang iyong natutuhan.

A. Bigyang pagpapakahulugan ang mga salita/pahayag sa bawat bilang ayon sa pagkakagamit sa pangungusap.

6. Kumakatok kami sa puso ng mga may mabuting loob na tulungan natin ang kapwa natin na nasunugan sa kabilang barangay.

7. Malabo na talaga ang mata ko. Puwede ba akong makahingi sa iyo ng kahit konting pagtingin?"

8. Inaasahan ang pagpasok ng malakas na bagyo ngayong gabi kaya pinaalalahanan ang lahat na maging handa.

9. Halos sumabog ang puso niya dahil sa sopresang balita na siya ay na-promote sa trabaho.

10. Ang mga iniluklok sa puwestong kandidato ay dapat bantayan kung nagagampanan ng tama at maayos ang kanilang tungkulin.

B. Gamitin ang mga salita sa pangungusap ayon sa pagpapakahulugan nito.

1. dumungaw (*sumilip*)

2. binulag (*niloko*)

3. nalulumbay (*nalulungkot*)

4. mahimbing (*payapa*)

5. malago (*maunlad*)

Karagdagang Gawain

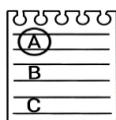
A. Bigyang repleksyon ang sumusunod na pahayag. Ipaliwanag ang iyong pagpapakuhulugan.

1. *Ang taong maingay at masyadong maraming opinyon ay maihahalintulad sa isang lata na walang laman.*

2. *Ugaliing bantayan ang sariling pananalita. Huwag itong kaligtaan.*

B. Sumulat ng dalawa hanggang tatlong sariling pahayag. Tanunin ang ibang tao kung ano ang maibibigay nilang pakahulugan mula sa binuo mong pahayag.

Susi ng Pagwawasto

- A. Sagot sa “Tayahin”
1. Umasa/Humihingi ng tulungan
 2. Pagmamahal
 3. Pagdaiting/pagkakaroon
 4. Labis ang kasiyahan/tuwa
 5. inihalal

Sanggunian

Aguilar, J., Cañega, J., Aguilar, H., Fallarcuna, EG., 2016 *Komunikasyon at Pananaliksik sa Wika at Kulturang Filipino*. JENHER Publishing House

Cantillo, ML., Gime, A., Gozales, A. 2016. *Sikhay: Aklat sa Komunikasyon at Pananaliksik sa Wika at Kulturang Filipino para sa Ika-11 Baitang*. Quezon City.
St. Bernadette Publishing House Corporation

Dayag, M. at del Rosario, MG 2017 *Pinagyamang Pluma (K to 12) Komunikasyon at Pananaliksik sa Wika at Kulturang Filipino*. Quezon City: Pheonix Publishing House., Inc.

Jocson, M. 2016. *Komunikasyon at Pananaliksik sa Wika at Kulturang Filipino*. Quezon City: Vibal Group Inc.

Bumubuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat: Gladys P. Rafols (Guro, FHS)

Mga Editor: Christian Paul I. Camposano (Guro, CISSL)

Romeo A. Pilongo (Guro, SEHS)

Tagasuri- Panloob: Galcoso C. Alburo (EPS, Filipino)

Tagasuri Panlabas:

Tagaguhit: Paolo N. Tardecilla (Guro, KNHS)

Tagalapat:

Tagapamahala:

Sheryll T. Gayola

Pangalawang Tagapamanihala

Pinunong Nanunuparan - Tanggapan ng Tagapamanihala

Elisa O. Cerveza

Hepe – Curriculum Implementation Division

Pinunong Nanunuparan - Tanggapan ng Pangalawang

Tagapamanihala

Galcoso C. Alburo

Supervisor sa Filipino

Ivy Coney A. Gamatero

Supervisor sa LRMS

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Schools Division Office- Marikina City

Email Address: sdo.marikina@deped.gov.ph

191 Shoe Ave., Sta. Elena, Marikina City, 1800, Philippines

Telefax: (02) 682-2472 / 682-3989

City of Good Character
DISCIPLINE • GOOD TASTE • EXCELLENCE